

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-ter 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytöredékben.

Az új ipariskola.

Uj határkö Székesfehérvár kulturális haladásában.

A nyugot haladása, mérhetlen gazdagsága ezekkel párhuzamos boldogulása a fejlett iparnak és kereskedelemnek számájára irandó. S azért bátran hangoztatjuk, míg Magyarország csak földművelő ország marad, addig keleti ország is marad s minél virágzóbb és erőteljesebb ipart és kereskedelmet terem, annál jobban megközelíti a művelt nyugot haladását.

Mikor Székesfehérvár szab. kir. város a modern tágas, a kulturigényeknek megfelelő új ipariskola kapuit megnyitja a tanulási vágyó ifjuság számára, akkor elismerte az ipari oktatás fontosságát s azt, hogy e város és környékének lakói számára módot akar nyújtani a haladó kor igényeinek megfelelő ipari művelődésre.

Mi, a kik az ipari oktatás mult és jelen helyzetét ismerjük, kétszeres örömmel, magyar lelkünk egész boldogságával üdvözöljük a holnapi napot, az új iskola megnyitásának ünnepét. Üdözöljük s büszkék vagyunk rá. Végre kiszabadultunk abból a lealázó hamupipóke sorsából, a melyet szegyenlenünk kellett, a mely, ha az ipar iránt való érdeklődésünk fokmérője lett volna. Székesfehérvár mögött kevés város maradt volna hátra az iparművelésben.

Most büszkén modhatjuk, hogy városunk iparoktatása a kor színvonalán áll. Külső megjelenésében és belső értékében az első **Saára Gyula** drnak, városunk polgármesterének, a másik **Pausch Rafael**nak, az ipariskola igazgatójának nevéhez fűződik. Ha valaki megírja a város történetét, annak a két férfinak a nevét babérral kell öveznie. Mi valljuk, hogy egyiknek a munkáját sem értékeljük kevésbé, mint a másikét.

A dolog megértésére vissza kell térnünk az iparoktatás ismertetésére városunkban.

1789-ben már volt városunknak iparosokat képző iskolája. Sok régi, a művészihez közel álló emlék bizonykodik a mellett, hogy városunk vezetősége fontos gondjának tartotta az ifjuság elméleti, különösen a rajzban való oktatását. Képzett tanítók elég jó fizetés mellett képezték ifjainkat jövődj pályájukra. Sajnos, hogy ez a rendszeres oktatás csak a céhek védőszárnyai alatt

virágzott, a céhrendszer elmulása után jó ideig csak tengődött. A fontos ügy, az ipartanon-cok tetszésük szerint jártak vagy nem jártak iskolába. Eldurvult lelkükről, az utcán és otthon céda magaviseletükről lehetett megismerni az akkori inasokat, a kik szakismereteiket is legtöbbször csak a műhely legényeitől szerezték, s most megdöbbenve kérdezzük: milyen iparosok válhattak az ilyen fiukból?

1883 szept. 16-án megnyitott a város iparosinas iskolája. A város ugyanis megelőzte a 1884 XVII. törvénycikket, a mely a mostani ipariskola szervezetét körvonalazta. Hogy azonban az akkori helyzetről tájékozódjunk, kis összehasonlítással élünk. Beiratkozott 319 tanuló, ezek közül akárhány oly ritkán jelent meg az előadás, hogy tanítóik még a tanév végén sem ismerék őket. Ezt az állapotot javítani kellett, az iparosokat arra a megértési nivóra emelni, hogy inasok szellemi fejlődése lelkükön legyen, hogy az ipariskolai oktatás megfelelően a hozzája fűzött nagy várakozásoknak, a jövődj iparosok szellemi haladásának, ez olyan munka, a melynek életbevágó fontosságát nem szükséges magyarázni. Ez az állapot folyton javult s ma már abban a tiszteletreméltó helyzetben vagyunk, hogy ma 638 tanuló van az ipariskolákba beírva s a vásároszás és vidéki munka miatt történt mulasztásokat kivéve iskolai mulasztás alig van. Tanítóink mindannyian szakképzett tanítók. Nagy gondot fordítanak a gyermekek lelki művelésére is, amelynek egyik főfaktora a rendszeres hitoktatás, az isteni tiszteletlen való részvétel, amelyet következetes lelkiismeretességgel folytatnak. A tanulóknak rendelkezésükre áll az ifjusági könyvtár, hogy lelküket műveljék. Megalakult az Inasothon, ahol testi és lelki fejlődésük medrét vájják. Mindennek a haladásnak intézője és mozgatója volt előbb **Göbel János György** igazgató, aki **Alaghy Dezső** iskolaszéki elnökkel a kezdet munkáiban tördött. Még inkább azonban **Pausch Rafael**, aki 1903—4 óta igazgatója az ipariskolának s a kinek vezetése, csodálatos buzgalma, lankadatlan kitarása úgy megizmosította már a mi ipariskolánkat, hogy ezen a nagy napon, az ő államaink megvalósulása napján szívesen emeljük fel előtte a kalapunkat. Ilyen férfiak kellene nekünk a közélet munkáiban s akkor a fervek és sóhajok helyett az eredmények állanak előttünk.

De **Pausch Rafael** munkája nem érte volna el a sikert, ha kívülrol nincs egy kéz, amely az ő becsületes törekvéseit megértette, mindig segítette s megszerezte neki azokat a külső eszközöket, amelyek a jövő nagy munkájának keretül szolgálnak.

Az új ipariskolát **Saára Gyula** drnak, városunk jelenlegi polgármesterének köszönhetjük. Mikor 1904-ben az ipariskola elnökségét elvállalta s a szegyenünket képező helyiségekben végigtekintett, kimondotta a jelszót:

Addig nem nyugszom, míg az ipariskolának új, megfelelő helyiséget nem épít.

A mit mondott, megtartotta. A holnapi felavatási ünnepélyben a munka orozgánrészze az övé.

Ha valaki látta a régi, alacsony, szűk, bolt-hajtásos, nedves helyiségeket, ahol az ember a

kézzel majdnem a födémét éri el, ha benéz az ugynevezett kripta-tanterembe, amely nem véletlenül, hanem a szomorú hasonlatosság elvén kapta ezt a gyászos elnevezést; ha valaki egy-egy tanóra után belépet a rossz levegőjű tantermekbe, ahol szinte sárga lett az elhasznált levegő s a régi petroleum-lámpa oxigén híján csak alig pislálolt, annak fogalma lehet, hogy milyen jótétemény az a díszes, impozáns, modern épület, a melybe holnap bevonulunk.

Az új ipariskola építésének első eszközeit a kereskedelmi miniszter vetett meg, a mikor az árverzési feleslegeket, a melyek eddig összesen 20,906 kor. 76 fillért tesznek ki, az ipariskola építésére engedélyezte. Ehhez járult **Zichy Jenő** grófnak a választásoknál föl nem használt 1426 kor. 27 fillére, valamint néhai **Karl György** 6000 kor. alapítványa, összesen 28,330 kor. 03 fillér.

De mi ez egy építendő nagy iskolához, a melynek költsége százezernél magasabbra rug? Vesszofutásnak is beillik az a rendszer, a melyet ez a nagyfontosságú ügy éveken keresztül átélt. Egyik bizottság a másikhoz utasította s mindegyik boldog volt, ha a kivégzés szomorú aktusa nem az ő nevéhez fog fűződni. A városnak nem volt rá pénze, ridegen utasított vissza minden ilyen kísérletet, magán alapítványokhoz nyulni nem lehetett, a jölektü **Karl József** adományán kívül egyedül az árverések biztatott reménységgel az építeni akarókat. Mögöttük azonban mint a damoklesi kard lebegett a miniszter szigorú figyelmeztetése, hogy minden oktatási segélyt megvon a városól, ha a kripta-szerű, egészségtelen, meg nem felelő helyiségeket ujakkal föl nem váltják.

Időközben **Saára Gyula** dr. városunk képviselője lett s az ő nemes ambíciója mindent elkövetett, hogy magas bizalmi állásának egész súlyát latba vesse a város megrekett ügyének, köztük elsősorban az ipariskola ügyének előbbre vitelére. Így nyert ígéretet, hogy az ipariskola eddigi 2000 kor. évisegélyét 6000 koronára emelik fel. Az Inasothonra évi 4000 koronát kapott a város.

Az épület megépítésére a következő költségek előirányzatát terveztek.

építési költség	100 ezer kor.
berendezés	10 " "
külső munkák	6 " "
a telek értéke	12 " "
	138 ezer kor.

A telek 846 □ ölet tesz ki.

A terveket **Dvorzsák Rezső** készítette, a kivitellel **Fröschl János** és **Ferenc** jónévű építészeket bízták meg, a kik május elsején megkezdtek a munkát s az őz beálltával már el is készültek vele, úgy hogy január 30-án az ünnepélyes megnyitást teljes berendezéssel minden igényt kielégítve meg lehet tartani. Nyolc tágas, tiszta, világos tanterme van az iskolának, tágas tornaterme, igazgatói, tanítói szobái, szertára, egy terme az Inasothon számára. A központi fűtés rendkívül előnyös, a mennyiben nagy költség-megkíméléssel az egész épületet, a folyosókkal együtt állandó meleggel táplálja. A világítás világgal történik. A tantermek fele rajztermeknek

Sövegjártó János

vászon kereskedése.

Székesfehérvár, Barátok épülete.

Nagy választék ág- és asztalneműekben, színes és fehér barchetok stb.

csó, szabott árak mellett

Mai lapunk 6 oldal.

0000057

való, míg a többi a belvárosi tanuló ifjuság is használhatja a délelőtti oktatás folyamán.

Az egész épület a következő költségeket emésztette fel:

Építés	97,449 kor.
fűtés berendezés	10,850 "
berendezés	14,000 "
Összesen	122,299 kor.

UJDONSÁGOK.

Farsangi naptár.

Január 30. Felsővárosi Katholikuskör táncmulatsága. Bárkay-vendéglő.

Febr. 1. A csendőrszisztek mulatsága a Magyar királyban.

Február 1. Szekesfehérvári Köz- és Magániszntviselők Otthon-körének táncestélye a vasuti munkások kezében.

Február 1. A magyar szentkorona országai vasutas szövetségének szekesfehérvári kerületének zártkörű táncestélye. Latakovits-vendéglő.

Február 2. Tóvárosi Katholikuskör táncmulatsága. Háry vendéglő.

Február 5. A déli vasuti műhely dalgyűjtemény kabarával egybekötött táncestélye a vasuti munkások kezében.

Február 5. Palotakülvárosi Olvasókör táncestélye saját helyiségében (Horváth-vendéglő, Tobak-utca 7.)

Február 5. Szekesfehérvári Korépkárolyt táncestélye a Latakovits-vendéglő helyiségében.

Február 5. A Felső- és Vizivárosi olvasókör táncestélye saját helyiségében (Vásártér 23.)

Február 5. A szekesfehérvári kereskedelmi alkalmazottak tornacsapatának kabarával egybekötött táncestélye. Fekete Sas szálló.

Február 6. Szekesfehérvári Polgári Dalkör hangversenyyel egybekötött táncmulatsága Szent István-teremben.

Február 7. A Belvárosi Katholikus kör táncestélye a honvédségnak közreműködésével a Szent István-teremben.

Február 8. Szekesfehérvári Iparoskör táncestélye saját helyiségében (Kossuth-9.)

— A zenekedvelők tisztelgése. A zenekedvelők egyesülete múlt évi április hó 4-iki hangversenyének keretében lefolyt közgyűlése tudvalevőleg védnökévé választotta *Erzsébet Amália* kir. hercegnőt, herceg *Lichtenstein Alajosnét*. Ő fensége a védnökséget szívesen fogadta, amit a Zenekedvelő-Egyesület tisztikara csütörtökön közszönt meg. A küldöttséget dr. *Kuthy József* c. főigazgató vezette, tagjai voltak: dr. *Koib Ciprián*, *Frycsaj Richárd*, *Medgyesy József*, *Jámbor Zsigmond* és *Schmelzer Jákó*, kikkel Ő fensége az elmőknek, dr. *Kuthy József*nek szép üdvözlő beszéde után nyájasan elbeszélgetett s kifejezést adott sajnálkozásának, hogy a városból már tavasszal eltávozik, de egyuttal megígérte állandó érdeklődését és a tisztelőre tartandó bucsuhangversenyen való megjelenését.

— **Kinevezés.** *Jámborffy Kálmán*, volt szekesfehérvári vezérőrnagy, ki jelenleg Kőszegen tartózkodik, nyugalomba vonult. Őfelsége nyugalomba vonulása alkalmával az altábornagyi címet és jellegét adományozta neki díjmentesen.

— **Katonai hírek.** A szekesfehérvári 17. honvéd gyalogezrednél szolgált *Deutsch Kálmán*, *Gáncs Zoltán*, *Duffong Mihály*, *Rab István*, *Szilágyi Pál* tartalékos hadapródjelölték, hadapródokká léptek elő. Szily *Pongrác* tartalékos hadnagyot a honvédség kötelékéből elbocsátották.

— **A polgármester jelentéséből.** Saára Gyula dr. polgármesternek hétfőn a közgyűlés elé terjesztendő jelentéséből kiemeljük a következőket: *A Nagy Sándor-féle örökösödési ügyben* f. hó 13-án a sarbögárdi kir. közjegyző előtt hagyatéki tárgyalás tartatott, mely alkalommal a hagyaték átadásának részletei fölött az örökösök között egyöntetű megállapodás jött létre. Nevezetesen megállapodás jött létre az irányban, hogy a hagyatéki készpénz, az időközi jövedelmek és a mintegy 280.000 kor értékű értékpapírok már most átadassanak az örökösöknek s a kir. közjegyző által tözedei árfolyamon értékesíttessenek. Az ingatlanok értékesítése is előkészítettt, amelyben közös egyetértéssel egy előzetes bírói becsült eszközöltetik s ezen bírói becsült eredményeként mutakozó becsérték fog majd az érté-

kesítésnél mint legkisebb érték szerepelni. Az értékesítés módjaként az önkéntes árverés állapotított meg, mint, amely a lehető legnagyobb nyilvánosságot biztosítja. Az árverési feltételek természetesen csak majd a bírói becsült eszközölése után nyertnek megállapítást.

Fogyasztási adóbevételeinkben az 1908. évi bevételek összegét összehasonlítva az 1909. évi bevételek eredményével 13003 kor. 79 fillérrel több bevétel mutakozik.

A sorompóknál szedett kövümből 529 kor. 28 fillérrel, a helypénzből 218 kor. 26 fillérrel, a homokból 284 korona 80 fillérrel volt több jövedelme a városnak az 1909-ik évben, mint az 1908-ik évben.

Különös gondot fordítottam arra, hogy az irodaszerek, nyomtatványok kezelése, azoknak ellenőrzése a lehető legnagyobb szigorral eszközöltessék.

Hogy ezen intézkedés bevált, hogy ez által nagyobb mérvű megtakarítás érhető el, igazolja az a körülmény, hogy a míg az 1908 ik évben e címen 14392 k. 62 f. addig az 1909. évben 13226 kor. 26 fillér költöttek el. A fenti összegből 2 drb. irógépet szereztem be 820 koronáért s a rak-táron levő irodaszerek és papirkészlet 850 kor. 21 fillért képvisel, ugy hogy a múlt évben tényleg 2836 kor. 57 fillér megtakarítás mutakozik.

A munkásházak építési ügyében, az egyes munkásházak telekbeszerzése és építési költségei oly nagy összegre rúgnak, hogy ily költségek mellett a munkásházák kiépítése majdnem lehetlenné válna és ha ezen építési költségek nagy mértékben le nem szállíthatók, az esetben alig lehet kilátásunk arra, miként a ministeri biztos Szekesfehérvárott léte alkalmával kijelentette, hogy a munkásházák építéséhez megfelelő államsegélyben részesülhetnénk. Hogy a munkásházák építésére kedvezőbb költség előírányzatot érhesünk el, költségvetést kértünk be egy kizárólag ilyen munkásházák építésével foglalkozó budapesti cégtől, azonkívül egy helybeli kisebb építő iparostól, azonban az ezek által be-terjesztett költségvetés is túl magas összeget tüntet ki.

— **Közismereti tanfolyam**, mely két hónap-pon keresztül tartotta előadásait f. hó 31-én azaz hétfőn tartja záróelőadását. A vezetőség felkéri a hallgatókat és érdeklődőket, hogy minél számo-sabban sziveskedjenek megjelenni.

— **Tudományos előadás a kath. körben.** (Dr. V. J.) Rendkívül érdekes és tartalmas előadás volt csütörtökön este a belvárosi kath. kör Szent Imre-terében. Dr. Pécsi Gusztáv tanár fejtegette a Newton-féle mozgástörvények reviziójának szükségességét nagyszámu közönség előtt. Megjelentek a középiskolák szaktanarai is fejlettebb növendékeik tekintélyes seregével. A tudós tanár előadása két részre oszlott. Az elsőben bemutatja, hogy a Newton-törvények közül különösen az elsőnek második fele és a harmadik törvény nincsenek bebizonyítva; a második részben pedig észkokokkal és kísérleti uton bizonyította a törvények helytelenségét. A rokonszenves és tárgya fölött teljesen uralkodó tanárt zajosan ünnepelették a nyújtott tudományos élvezetért, aztán következett az estély másik pontja, az igaz-tóan érdekes eszmecsere. A vita sarkpont-jainak felértésében és tárgyiagos hozzászólás-ban különösen kitűntek *Jamaievis* főre-áliskolai és *Kunos* kereskedelmi akadémiai szaktanarok. Mindkettő nagy szakavatottsággal védte a Newton-törvényeket, azonban az előadó feleletei nyomán mindjobbán kidom-borodott a meggyőződés, az az első tör-vény második fele — e körül volt a vita leghevesebb — (*minden test mindaddig meg marad egyenesirányu, egyenletes mozgási álla-potában, míg ezen állapotát reá ható erők megváltoztatni nem képeszeretik*) nem empiri-kus inductio eredménye, hanem *föltevés*, amelynek ellenkezőjét dr. Pécsi a föld von-zásának kikapcsolásával illetőleg annak és a *közagellenállásnak* ellensúlyozásával épen az *Atwood-féle* eljögépen kísérletig bebizonyította. A törvény védelmezői kénytelenek *föltenni*, tehát bizonyították nélkül *elhisni*, hogy

a mozgás nemcsak *fogalmilag* végtelen fo-lyamatosság, hanem *önmagában lényeg* is *végtelen törvényes*, valóságos *perpetuum mobile*, ami példátlan dolog a mai annyira exakt és annyira nehezen hívó tudományos kor-szakban.

A vita tárgyát érdemileg kevésbbé érintő ellenvetésekkel az előadó röviden végzett. Valaki kifogásolta, hogy a fizikai igazságok bölcséleti elbírálás alá vétetnek. Világos, hogy a bíralt nem egy bölcséleti rendszer szempontjából történik, hanem a logika törvényeivel, amelyek fizikában és matematikában egyenlően érvényesülnek.

Más valaki az okság elvét, fétette dr. Pécsi reviziójától. Ez ellenvetés, melyet szerzője sem bizonyított, tárgytalan, mert Pécsi épen az okság elvét védi, amikor nem hajlandó elegendő ok nélkül a végtelen mozgást el-fogadni.

Az előadó rövid összefoglalásban kije-lentette, hogy előadásának nem volt célja meggyőzés, — azt ilyen fontos ügyben ilyen rövid idő alatt nem lehet elérni — hanem az, hogy a gondolkozó közönség figyelmét felhívja a fizika alaptörvényeinek kritikai vizsgálására. Egyébként ugy értesültünk, hogy Pécsi dr. jóvő csütörtökön este (febr. 3.) a kör vezetőségének kérelmére előadását és a vitát folytatni fogja. Így az érdeklődőknek lesz idejük kész vitaanyagot vinni az előadásra.

— **Jég!** Kolumbus Kristóf népe nem üdvöz-ölte nagyobb riadalommal a szárazföldet, mint mi a jeget. Összesen 5 ujjnyira megnövekedett immár, annyira, hogy az utcáinkon napok óta zörögve vándorolnak a jeges kocskik, a melyek tartalma jégvermekbe hull. Persze minden ven-néglős siet a nagy újság hasznát minél előbb kiaknázni. Havunk is lett csütörtökön estére annyi, hogy fehérre meszelte a házaink tetjét. Másutt persze több van, Veszprém tájékán derek-ig járnak a hóban s olyan csengős szánut van, mint Szent-Péteryáron. A balatoni vasut is elakadt egy kicsit, míg ki nem szabadították. Szóval több-kevesebb remény csak van arra, hogy az idén még korcsolyázhat is a reméni tudó ifjuság. Addig reméni kell s szép szorgalmasan és türe-lemmel gusztláni kell, mint a szenvedélyes kár-tyás, reggelenkint az ablakok jégvirágait, hogy hátha lesz még korcsolyázás is az idén.

— **Jubileum.** A 69-ik gyalogezred febr. hó 1 én üli meg jubileumát. Az ezred helyben állomásozó tisztikara az alkalommal d. e. 9 óraker nagy misét hallgat, amelyet Prohászka Ottokár dr. megyéspüspök mond. Déli 1 óraker diszbebd lesz a tisztitétkezésében.

— **Levél Párlsából.**

Páris, január 25.

Lapunk párisi olvasójától kaptuk a követ-kező sorokat:

A Szajna partjáról jövök, láttam a pusztító elem rombolását, láttam az utca színég megnőt, sebesen száguldó folyamat, amint piszkos ára-data vaskos gerendákat röpit az ocean felé, nyaldocsa a milliárdos kincseket rejtegető Louvre és királyi palotamaradvány márványtalapzatát. A találékony emberi elme, a modern technika vívmányai tehetetlenek a vésszel szemben. Benéztem a Gare d'Orsay, Gare des Invalides, Szajna parti pályaudvarokba, mindenütt kihaltság, elha-gyatoság: a sineket 2 méter magas viz — pak-tak — takarja, a két pályaudvar a földszin alá van construalva, így az áradat akadály nélkül nyomul beléjük. A szomszédos házak pincéi víz alatt vannak, a gáz és villanyvezeték pincében elhelyezett elosztót a víz ellepven, egész utca-hosszat gyertya és petroleumlámpok pislognak halványan, szomorúan. Százazrekre menő nép-tolong a pusztító elem közelében, de nem mindent, mert a melyekben fekvő partok kordon-nal vannak elzárva, egyes külvárosokban csak csónakokon lehet közlekedni. A folyamjarművek vagy a hidakba akadva várják a szabaddó apadást, vagy az elnyelt gázlámpák és vízbefulladt vá-m-örkunyók szomorú sorsán: osztozva, a rakpart-hoz láncolva vesztegelnek. A földalatti villanyvasut — Métró — egyes vonalait teljesen megtelvé-

vizzel, a forgalom teljesen megszűnt, a pneumonia-csopostán is szarvak vannak, sok helyütt a telefon is víz alá került és hasznavehetetlen. A főtörvényszéken nem lehet tárgyalást tartani, mert a pincében levő központi gőzfűtési kazánok és villany elosztók víz alatt lévén, a termekben sem fűtés sem világítás nincs. Epen így a parlamentben is, ahol a tegnapi gyűlésen a segélyezésre szánt 2 millió frankot, a muzeumból előhozott, — közel 100 éves lámpaereklék fénye — pislogása mellett szavazták meg. Emberelemléket óta nem volt Párisban ilyen nagy a veszély. Vizözön miniatúrában. A vidéken még sokkal nagyobb pusztításokat csinál az áradás. A vizek még mindig nőnek, bár szakemberek véleménye szerint nemsokára elérik legmagasabb nívaujukat. A vizek eme szakatlan megáradását a korai olvadás és a mult heti országos esők okozták, ha jól emlékszem, ugye az a symptoma jelentkezett otthon az Asztalvölgyi pataknál is, ez időtájtban. A pusztítást a francia nép nem nézi túlenül a „solidarité nationale” aktiójába lép. A nemzeti együltérzés közösen igyekszik elhárítani a mindnyáját érintő katasztrófát. Az állam a város máris tetemes összeget bocsájított a prefektusok rendelkezésére, magánosok, egyesületek társaságok egymásután jönnek önkéntes adakozásaikkal, gyűjtésükkel és még ha az ügy kívánja többre is készek.

Luttor Nándor.

— **A Vizivárosi Kath. Kőr** vasárnap tartja bálját a Kath. Legényegyletben, február 2-án pedig saját helyiségében rendez évi közgyűlést.

— **Hentesek a polgármesteriennél.** Tegnap d. e. a hentesek küldöttségileg jelentek meg a polgármesteriennél, arra kérve őt, hogy a husárútitó piacnak a Vörösmarty-térre való áttételét engedélyezze. A kérelmet azzal okoják meg a hentesek, hogy a jelenlegi piac helye ellen közegészségi szempontból sok kifogás tehető. A Felmayergyár füstje, továbbá az utca pora könnyen megfertőzheti az elárusítandó húst. A polgármester pártolólag járult hozzá a hentesek kérelméhez s ma d. e. a piac áttétele dolgában helyszíni szemlét tartott.

— **Tanítóválasztás.** F. hó 25 én a csóri r. k. kántortanítói állásra 5 pályázó közül egyhangulag Galambos Istvánt, a tolnamegyei Harc község kántortanítóját választotta meg az iskolászék.

— **Vizbefullt legények.** A szomszéd Pákozdi községből borzalmas eseményről értesítenek bennünket, a melynek már is két áldozata van. A mult napok hideg időjárása jégg fogsztította a Velencei tó vizfelületét s így nádat vágni mentek a pákozdiak, akiknek egy része a tóban termelt nádat után él. A jég azonban nem bírta meg őket s okozója lett két szerencsétlen legény halálának. Paksi Imre és felesége, továbbá Mozza János pákozzi lakosok 28-án reggel nádat vágni kimentek a tóra, a midőn az u. n. „Fekete víz”-en javveszékést halottak. A helyszínére siettek s borzalommal látták, hogy Kis János, Kis István és Tóth Gábor pákozdi legények élet-halál közt vergődnek a tó vizében. A jég beszakadt alattuk s a vastag téli ruhában sehogysem bírtak a partra vergődni. A három segítőtárs minden igyekezetét megfeszítette, hogy kimentse őket a halál torkából, azonban csak Tóth Gábort sikerült kimenteniök, azt is csak gyors orvosi kezelés tudta megmenteni az életnek. A két Kis testvér bennveszett a vízben. Csákyakkal emelték ki a vízből holttestüket, amelyeket az egész falu szánalma kísér ki a temetőbe.

— **A Székesfehérvári Polgári Dalkör** pénteken tartotta évi közgyűlést, melyet dr. Csöp-pentky Mihály elnök vezetett. Liszt Ferenc jegyző a Dalegylet mult évi működését ismertette, melynek legkiemelkedőbb mozzanata a kecskeméti orsz. dalosversenyen való részvétele volt. *Wekerle* Ferenc, *Rédei Géza* az egyesület vagyonáról jelentettek. A közgyűlés elhatározta, hogy az alapszabályokat módosítani fogja. A üszújítás eredménye a következő: Megválasztottak: dr. Csöp-pentky Mihály elnök, *Medgyesy József* alelnök, *Jávora Nándor* jegyző, *Szabady László* pénztáros, *Nemes Pál* ellenőr, *Steleszer Ferenc* hangigytáros, *Wekerle Ferenc* gazda, továbbá *Liszt Ferenc*,

Rédei Géza, *Slummer Károly* *Vida Ferenc* és *Weisenfeld János*.

— **Hűtlen kezelés.** Kuffler Benő Sárosdhoz tartozó túlkörmajori bérlo érdekes bűnügyi anyagot adott a törvényszéknek. Rajk Árpád intézője után fejelentést tett Weisz Dezső gazdatisztje ellen, azzal vádolván, hogy 8 szekér repce el tulajdonításával megkárosította. A gazdatiszt nem ismeri el a hűtlen kezelést vádját, vallomásaival azonban, amelyet a nyomozó csendőrk előtt tett, ellenkezik Koloszar Antal sárosdi korcsmáros bizonyítása, aki amellet tanuskodik, hogy a nyár folyamán Weisz intéző őt bizonyos szolgálatok fejében egy kocsi fepcével kisegítette. Tisztán látni a dologban természetesen csak a törvényes eljárás lefolytatása után tudunk.

— **A megvadult vigéc.** Tegnap d. e. nagy izgatottságot kellet a Nádor-utcan egy elegánsan öltözött, de szerfelett összejezt ur kiabálása, a ki a vérző kezét lóbalva, doktor és rendőrség után kiabált. A dolog érdemi része az, hogy Glück Bertalan aacheni német vigéc sokoldalú kelemelenséget szerzett már Radó Tamás jónévi szabó üzletének, a mennyiben ha egyszer valamit rendelték, kétszer-háromszor annyit küldött. Ezt a nem dicséretes tulajdonságot méltányolva, Radó kijelentette, hogy többé tőle nem vásárol. Gluck Bertalan azonban nem azért vigéc, hogy meghátráljon megbecsukolta magát és kijelentte, hogy ő üzletet akar kötni s addig nem megy el, míg meg nem kötötte. Radó meguntta az erőszakoskodást, ajtót nyitott a szerencsétlen Glucknek. Gluck azonban bótot emelt a gazdára, majd nekiesett és fojtogatni kezdte. Dulakodás közben Radó beleharapott Gluck ur kezébe, mire az kénytelen-kelleten eleresztette, távozni azonban még akkor sem akart. Erre Radó ki-rántotta a nála levő forgópisztolyát s a sarokba lött. Hogy a lövés csak ijesztés akart lenni, abból is érhető, hogy Gluck a lövésor csak egy lépésnyire állott Radótól. Ez aztán használt, a derék Gluck nyakába szedte a két lábát s mivel az ablakon nem sikerült kiugrania, hát a nyitva levő ajtón kiált, azonban teie lármaza hamarjában a világot, hogy őt agyon akarták löni. Pedig Radó csak a szíves előzékenységtől akart megszabadulni.

— **Olympia mozgófényképszínház** (Budai-ut 3.) folyó hó 29. és 30-án remek műsorral. Előadások szombaton d. u. 5 órákor zóna és este 8 órákor. Vasárnap d. u. 4 óra (gyermek-előadás) este 6 és 8 órákor. Az Otthon kávéházban mind a két nap mozgófényelőadások teljes műsorral. Kezdeté 9 órákor. Szabad bemenet.

— **Nem használ az intő szó.** A rendőrkapitányság a beállott veszettség következtében kibocsájított ezbarlati rendeletet a legszigorubbán hajta végre s amennyiben a közismert veszettség dacára is egyesekek a tilalmat áthágják és kutyájukat szabadon hagyják, velük szemben leg-szigorubbán jár el, amint a mult hét folyamán fejelentett egyénekkel szemben is.

— **Megfagyott ember.** Szerencsétlen sorsra jutott f. hó 20-án id. Sári József 73 éves sárszent-ágotai gazdasági csetéd, aki Kálózról hazatérőben elcsigázva az út fáradalmaitól lepihent az országút árkában. A tél hidegében elaludt s nem is kelt fel többet. Ötödnapra találták meg megfagyva, holtan. A sárkereszturi előjáróság intézkedett holttestének hazaszállításáról.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget értesíteni, hogy **folyó hó 30-án** **azzal vasárnaptól** kezdve minden vasár és ünnepnap egésznapján, ugyancsak minden **szerdá és péntek esté 7 órákor** a

Szent Gellért barna sör
(á la Salvator) csapoltatik.
Minden péntek este halvacSORA és cigányzene.

Számos látogatást kér

BÁNDL FERENC,
vendéglős.

— **Az állatvásárok.** A földmívelésügyi miniszter az állategészségügy szempontjait tartván szem előtt sürgős rendelkezést küldött a vármegyékhez. A rendelkezés szerint az állatvásárokra utasított az állatorvosokat, hogy a vásárokra felhajtandó minden állatot: tehenet, lovat, ökröt, malacot, juhot, kecskét egyenkint megvizsgáljanak, nehogy beteg állat kerüljön eladásra s terjesse tovább a fertőzést.

Színház.

Csütörtök, jan. 27.

Tavaaz. Azt hisszük, hogy a dolog pikantériája vonzotta leginkább a publikumot: a színházba. A darabról nem szólnak; hanem inkább arról az érdekes helyzetről, a melybe Gyárfás és Lónyai Piroška kerültek, a kik valamikor férj és feleség voltak (szinészházasság) s most a válás után a színpadon folyton csokolózniok kellett. A világ legelőrebb ecetgyárai sem emlékeznek olyan savanyu ábrázatokra, a melyeket a két csóksáncmunkára ítél delikvens kiszzenvedett. De megtették, mert a színpaddal egybe van kötve a mindenféle komédia, sőt ott meg az élet is komédia. A közönség egyébiránt teljesen megöltötte a színházat.

Péntek, jan. 28.

Erdészleány. A primadonna verseny tegnap ismét új meglepetéssel kedveskedett. Pláne nem is egyet, hanem mindjárt kettőt mutatott be. Az egyik Antal Erzsi a soproni színház primadonnája, a másik Kovács Hanna a pécsi színház parádés kedvence. Egész jó üzlet ez a direktornak. Egyébkor csakugy kongott a színház az ürességtől, most meg nap nap után télt házban győnyörködünk mi, még inkább azonban a szinte roskadozó direktori kassza. (No! nem sajnáljuk tőle!)

Az Erdészleány remek alakja óriási színész erői kíván. Vannak vonásai, a melyeket lehetetlen elrontani, de általában annyi tudást annyi inverciót, annyi elevenéget kíván, hogy a legjobb erőket is próbára teszi. Az első előadás után nem akarunk, mert nehéz, ítéletmondani Antal Erzsi játéka, fölött megvárjuk előbb a vasárnap esti játékát, és csak azt jegyezzük meg, hogy az Erdészleánnyal roppant kemény fába vágta a fejszét. Nálunk az Erdészleányiak multja van. Először Kormostól látuk igen szépen, aztán Szentgyörgyi Lenkétől kevésbé megkapóan és most Antal Erzsi játszotta mind a kettőnél gyengébb kvalitásokkal. A hangját szívesen dicsérjük. Kedves, szépen cseng, már a menyire egy szubrett primadonnától szép hangot várni szoktunk. Hanem a játéka lagymatag volt, sokoldalúság, eredetiség, ötletek nélkül. Az erdei vadrózsának hiányoztak a tövisai a melyek a tolvaj lopási vágyát ingerlik s a szírmairól is hányzott a rózsának kívánatos bája, amely még az armenától is megállítja. Diktum-faktum, Antal Erzsit nem tartjuk eléggé szerencsés színpadi megjelenésűnek. A másik vendég Kovács Hanna, a ki szó szoros értelmében a veszedelmes színpadi szépségek közé tartozik. A mint halljuk Szalkai direktort is megígérte a szerződés szempontjából s hogy a publikumot könnyedén le fogja szedni a lábáról, az szinte természetes, pláne, ha arról sem feledkezünk meg, hogy a játéka is elfogadható s az éneke is elég csinos, ha ez erő híján van is még. Szinte csodáltuk, hogy a táncra nem égett abban a tűzben, a melyet a szép cigányleányos megjelenése mellett vártunk. A játék többi része a mérvékelt publikum arányában fol t.

Heti műsor:

Vasárnap: este **Helyreasszony**
Antal Erzsi fellépte. d. u. Igóli diákok.

Műtök: **Taifun. (Zóna.)**

Kedd: **Találkozás színmű.**

Szerda: este **Smokc család.** d. u. János vitéz.

Csütörtök: **Lengyel zsidó Kovács**
Lajos 30 éves jubileuma.

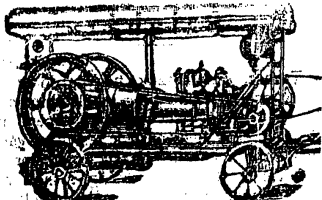
Péntek: **Tilos a csók. (Zóna.)**

Szombat: **Színész vér operett.**

Motorok! Gőzgépek!

Gazdák!

Ha elsőrendű gépet akarnak venni, kérjenek árjegyzéket európaszerű hírhedves magánjáró és vontatható benzinkomóbilok, magánjáró és vontatható gőzlokomobilokról. Teljes cséplőkészletek!

Benzinmotoros kötőrő, faaprítógép, vontató és magánjáró szerkezettel. Stabil benzinmotorok. Szivógáztelepek.

KELLNER és SCHANZER

Budapest, V. ker., Autich-utca 2. sz.
Sürgőnyeln: „Világosság” Budapest.

**LEGJOBB
CIPŐTISZTÍTÓSZER**

NIGRIN

mely a légpompásabb fényt adja és a bőrt tartóssá teszi. NIGRIN egészségi szempontból melegeg ajánlható, mert NIGRIN folytonos használatánál is a bőrt legmentésen el nem zárja, úgy hogy a láb kipárolgását nem akadályozza.

ST. FERNOLENDT, Bécs
cs. és kir. udvari szállító.

Mindenütt kapható!

Hirdetések

jutányos áron felvétetnek a kiadóhivatalban Szent István-tér 1.

MEGHIVÓ.

A Székesfehérvári Takarékpénztár 1910. évi február hó 19-én délután 3 órakor az intézet helyiségében

64-ik rendes évi közgyűlését

tartja,

melre a t. c. részvények azon figyelemztetéssel hivatnak meg, hogy az azapszabályok 14-ik §-a értelmében a közgyűlésen részvételre csak oly részvény jogosít, mely a részvevőre legalább négy hótel a közgyűlés napja előtt átiratott és a mely még le nem járt szelvényeivel együtt legkésőbb a közgyűlést megelőző napon a társaság pénztáránál letéteztet, vagy melynek (23. § a c) esetében bírói letétbe helyezése igazoltatik.

Közgyűlési tárgysorozat:

1. Az igazgatóság jelentése 1909. üzleti évről.
  2. A felügyelő-bizottság jelentése 1909. üzleti évről.
  3. Határozat a számadások megvizsgálása, a mérleg megállapítása és a nyereség felosztása tárgyában.
  4. Számszámadási felmentvény tárgyában határozat az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére az 1909. évi számadásra nézve.
  5. Megválasztása:
négy igazgatósági tagnak hat évre;
egy igazgatósági tagnak három évre;
kilenc választmányi tagnak hat évre.
- Székesfehérvár, 1910. január 25-én.

Az Igazgatóság.

ZILZER MANÓ

férfi-, nő- és gyermekruhák raktára
Székesfehérvár, Szőgyény-Mariich-utca.

Allandóan nagy raktáron mindenféle

férfi-, nő- és gyermekruhák

ügyszintén

papiótlányok,

Ferenc József-kabát,

köpenyek (havelok)

börkabátok, utazóbundák,

ráglán-felöltők, kabátok.

A női fodrász-terembe külön bejárat a kapu alatt.

Van szerencsém a n. é. helybeli és vidéki hölgyközönség becses tudomására hozni, hogy Székesfehérvárott, Nádor-utca 13. sz. alatt fennálló uri fodrász-üzletemhez egy modernül berendezett különálló

NŐI FODRÁSZ-TERMET

nyitottam fülke-rendszerrel, hol elvállalok mindennemű divat-, történelmi-, jelmez- és lakodalmi fésüléseket. (Ondolirozás a la Marsell,) hajhullámozás, Schampoing, fejmosás a legjobb villamos hajszárító gépekkel. (Manicure) kéz- és körömápolás, (Pedicure) Specialista a hajfestészetben, külön hajfestő fülkével. Külön Postische osztály az összes hajmunkák készítésére. u. m.: (Bundaux) élőhajak, (Transformation) közhajak, (Lokni) divatos hajfűrtök, (Fron-Fron) homlokfűrtöcskék, divatos Turbán hajbetétek és Turbán hajfonatok.

Allandó nagy raktárt tartok kész hajfonatok és hajmunkákból, dísztésűkből, divat hajcsatokból. Manicure készletekből, az összes bel- és külföldi illatszerekről és piperecikkekből. Hoosszas külföldi tapasztalataim (Bécs, Prága, Berlin, London stb.) azon kellemes helyzetbe juttattak, hogy a legkényesebb igényeknek is megtudok felelni.

A mélyen tisztelt hölgyközönség pártfogását kéri, tisztelettel

Ifj. Koronafi Károly,
női fodrász.

A női fodrász-terembe külön bejárat a kapu alatt.

A női

fodrász-terembe

külön bejárat

a kapu alatt.

A női

fodrász-terembe

külön bejárat

a kapu alatt.

A Székesfehérvári Takarékpénztár

Mérleg számlája az 1909. évről.

VAGYON				TEHER				
	K.	f.	K.	f.	K.	f.	K.	f.
201 Pénztár készpénz			86202	20	1 Részvénytőke			200000
178 Jelzálog kölcsönök			7435010	62	44 Tartalék tőke			277807
194 Váltók			2345239	63	3 Külön tartalék			400000
204 Kézi zálogok			23209		5 Adótartalék			22000
219 Értékpapírok			4096083		173 Nyudijalap	208287		
40 Értékpapírok függő kamatai			60216	75	8 " értékpapírja	2320		210607
41 Intézeti ház leírás	74000		72000		6 Gróf Cziráky Antal alapítványa			14100
220 Adósok fedezet mellett	2000		1671104	84	9 Közhasznú vállalat			8380
					10 Emlék alapítvány			19217
					183 Betétek	10851136	50	
					183 " folyószámlán	331005	69	1182142
			15788066	04	16 Engedményezett jelzálogok			2071736
					145 Visszszámított váltók			743456
					220 Folyószámla hitelezők			394522
					53 1910 évre befolyt házbér			600
					46 Fel nem vett osztalék			260
					69. 202. 203. Bélyegilleték			19634
					36 10% kamatadó			22345
					37 Átmeneti kamatok egyenlege			52701
					38 Nyereség			167992
								44
								15788066
								04

Veszteség-nyereség-számla.

KÖLTSÉG				JÖVEDELEM					
	K.	f.	K.	f.		K.	f.	K.	f.
200 Kamatok betétek után	439765	03			199 Kamatok jelzálog kölcsönök után	340224	53		
216 folyószámlai betétek után	13697	39			195 leszámított váltók után	166497	70		
61 lombard kölcsönök után	29001	15			205 kézi zálogok után	1956	28		
62 visszszámított váltók után	56731	49			197 adómentes értékpapírok után	188431	80		
153 alapok után	2851	92	542046	98	216 pénzüntezetekről elhelyezett tőkék után	994	06		
186 Adó 10% kamat adó			8296	36	216 egyéb adósok után	131503	68		
36 betétek után	43976	51			206 késedelmi	4916	95	834525	
	13697	75	45346	26	53 Házbér jövedelem			3840	
207 Tízletti fizetések			28456	62	213 Jutalékok			2778	56
209 Nyudijak			6831	48					
Költségek:									
196 folyó költségek	8803								
128 házfentartási költségek	1132	71							
243 perköltségek	2414	41							
208 ügyvédi és jogügyi költségek	3200		15550	12					
152 Leírások:									
41 az intézeti ház értékéből	2000								
194 váltók értékéből	22231	24							
219 értékpapírok értékéből	2292	06	26523	30					
38 Nyereség			167992	44					
			841143	56				841143	56

Székesfehérvárott, 1909. december hó 31-én

Czirák Antal, igazg. elnök. Diaballa György, igazg. alelnök. Kaltenecker Márton, vezérigazgató. Ruff Béla, pénztárnok. Csapó István, főkönyvelő.
Deutch Ignác, igazg. tag. Farkasdy Dező, igazg. tag. Illés Károly, igazg. tag. Kenessey Gyula, igazg. tag. Klökner József, igazg. tag. Dr. Kövesy István, igazg. tag.

A mérlegben foglaltak előleges leltározása után a mérleg és veszteség-nyereség számlákat, tüzetesen megvizsgálván a fő- és segédkönyvekkel megegyezőnek találtuk.

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Fittler Béla, elnök. Piski László, Rög István, Dr. Révy Ferenc, Dr. Schlamadinger Jenő.

A Székesfehérvári Takarékpénztár felügyelő-bizottságának jelentése az 1909-ik évről.

Tisztelt közgyűlés!

Az elmúlt 1909. évben a kereskedelmi törvény és alapszabályaink értelmében intézetünk ügykezelésének és az üzletvezetésnek ellenőrzésére irányuló működésünkről az alábbiakban van szerencsénk beszámolni.

Üléseink alkalmával, átvizsgálva a könyvvezetést valamint az intézet saját és fedezetül őrzött értékeinek kezelését; meggyőződünk a vagyon és ügykezelés rendes és alapszabályszerű voltáról.

Megvizsgáltuk továbbá az 1909. évi Mérleg és Veszteség-Nyereség számlát és úgy találtuk, hogy azok a helyesen felvett leltárak alapján, a törvény rendelkezéseinek és a tényleges üzleti eredménynek megfelelően vannak összeállítva.

Vizsgálatunk tárgyává tettük végül a kimutatott 167.992 kor. 44 fill. üzleteredmény felosztására vonatkozó igazgatósági javaslatot, mely az 1909. évi osztalékokat 130 koronában állapítja meg, azt helyesnek találtuk és a tisztelt Közgyűlésnek elfogadásra ajánljuk.

Fentiek alapján az Igazgatóság részére a szokásos felmentvény megadását javasoljuk és annak megadását a magunk részére is kérjük. — Székesfehérvár, 1910. január hó 28-án.

Rög István, felügy. biz. tagok. Dr. Révy Ferenc, Fittler Béla, felügy. biz. elnök. Dr. Schlamadinger Jenő, Piski László, felügy. biz. tagok.

Nyomtatott az Egyhásmegyei Könyvnyomdában Székesfehérvárott.